
ПРИЧИНИ І ВИДИ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ

Горілова О.О.

Харківський національний університет внутрішніх справ

smidt1483@gmail.com

Вступ. Бюджетний дефіцит - це один із основних показників, який характеризує стан Державного бюджету України як фінансового плану держави. Він показує обсяг перевищенням видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету).

З погляду адміністративного управління фінансами проблему можна вирішити двома шляхами: або збільшити податки, або скоротити видатки. Водночас на практиці досягти цього важко, оскільки необхідно передбачити фінансові процеси і процедури, внесення змін до чинного законодавства тощо), так і суб'єктивні (реакція бізнесових груп, громадянського суспільства тощо) .

Затвердження бюджету з дефіцитом дозволяється за наявності обґрунтованих джерел фінансування бюджету. [1]

Матеріали і методи. Методологічна основа моєї роботи базується на діалектичному методі наукового пізнання та системному підході до вивчення проблеми дефіциту державного бюджету.

Теоретичною базою дослідження є праці класиків фінансової науки, наукові дослідження зарубіжних та українських вчених у сфері державних фінансів.

Інформаційну основу становлять дані Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Національного банку України, матеріали Державного комітету статистики України, Державного казначейства України, Рахункової палати України, економічні звіти науково-дослідних центрів та рекомендації експертів щодо фінансово-економічного розвитку країни й державних фінансів. [2]

Результати. Бюджетний дефіцит може набувати різної якості, виникати за різних обставин, викликати різні наслідки. У зв'язку з цим доцільно говорити про різні види бюджетного дефіциту. За терміном виникнення розрізняють плановий і звітний бюджетний дефіцит. За місцем виникнення бюджетний дефіцит поділяється на зовнішній і внутрішній. За формою прояву розрізняють відкритий і прихований бюджетний дефіцит. За причинами виникнення бюджетний дефіцит класифікують на вимушений і свідомий (невимушений). За напрямками фінансування дефіциту розрізняють активний і пасивний бюджетний дефіцит. За критерієм змін у фінансовій політиці уряду виділяють три види бюджетного дефіциту: фактичний (наочно-реальний), структурний і циклічний. За терміном дії бюджетний дефіцит поділяється на стійкий і тимчасовий (касовий). За ознакою зв'язку з державним боргом розрізняють первинний та операційний бюджетний дефіцит. [3]

Бюджетний кодекс України закріплює 10 принципів, на яких ґрунтується бюджетна система: єдності; збалансованості; самостійності; повноти; обґрунтованості; ефективності й результативності; субсидіарності; цільового використання бюджетних коштів; справедливості й неупередженості; публічності і прозорості. [4]

Бюджетна система будується на засадах справедливого й неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами й територіальними громадами та закріплює виключно законодавче й цільове регулювання будь-яких видатків держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків; проголошує ідею збалансованості бюджету; закріплює принцип звітності і прозорості (оприлюднення) звітів про доходи й видатки Державного бюджету України та місцевих бюджетів. [5]

Дефіцит бюджету - явище майже постійне в економіці кожної держави. Зокрема, в Україні це явище хронічне. Для населення наявність дефіциту має опосередковане значення, але воно бере участь в поверненні залучених для

покриття дефіциту коштів шляхом сплати податків. Оцінюється дефіцит бюджету зазвичай у відсотках від ВВП. [6]

На 2020 рік заплановані погашення боргів на 346 млрд грн (без урахування 145 млрд грн на обслуговування боргів, які держава сплачує з видаткової частини бюджету). З них 216 млрд грн - внутрішній борг, 130 млрд грн - зовнішній.

Ця сума порівнянна з обсягом погашень, які Україна робила в попередні роки, але все ж значна. Коронакриза знизила надходження до бюджету, а видатки навпаки - зростають. [7]

Висновки. Дана робота була присвячена принципам і видам бюджетного дефіциту України та визначенню можливих шляхів її вирішення. Бюджетний дефіцит є найбільш складним і водночас досить поширеним явищем. Це перевищення видатків над постійними доходами бюджету, якими є податки й обов'язкові платежі. Бюджетний дефіцит не означає незбалансованості бюджету, оскільки при складанні і затвердженні бюджету встановлюються джерела його фінансування. Проведений в роботі аналіз засвідчив, що в Україні за останні п'ять років відбувалось погіршення стану бюджету та державного боргу. Такий висновок можна зробити аналізуючи показники офіційного сайту статистики України, інформація якого є дуже обмеженою стосовно питань загального обсягу валового державного боргу, який включає заборгованість приватного сектору. [8]

Література.

1. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг.ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». К., 2017. 185 с.

2. Машко А.І. Дефіцит державного бюджету: причини, наслідки та управління. Автореферат дисертації.

URL:http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RtblPZpHXMkJ:irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DARD%26P21DBN%3DARD%26Z21ID%3D%26Image_file_name%3DDOC/2010/10MAINTU.zip%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1+%26amp;cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ro

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DARD%26P21DBN%3DARD%26Z21ID%3D%26Image_file_name%3DDOC/2010/10MAINTU.zip%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1+%26amp;cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ro

3. Фінанси: навч. посіб. / За заг. ред. Меглаперідзе А.С. К.: Центр учбової літератури, 2013. 420с.

4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

5. Конституція України. Стаття 95. Протокол. Юридичний інтернет-ресурс. URL: https://protocol.ua/ua/konstitutsiya_ukraini_stattya_95/

6. Виконання державного бюджету України. Сайт МІНФІН. 2020. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2009/>
 7. Марчак Д., Корж Б., Корнилюк А. "Діра" в бюджеті – 300 мільярдів. Чи зможе уряд профінансувати такий дефіцит? Економічна правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2020/07/27/663342/>
 8. Проблеми бюджетного дефіциту та державного боргу. Дипломна робота. URL: https://knowledge.allbest.ru/economy/3c0b65635a3bd79a4d53a89421206c27_1.html
-